

ANNO 1524

В И С Т А В К А

JOHANN CHRISTOPH BROTZE

Joh. Christoph Brotze

КОЛЕКЦІЯ МАЛЮНКІВ Й ОПИСІВ ЛІФЛЯНДІЇ

ЙОГАННА КРИСТОФА БРОТЦЕ (1742–1823)

В АКАДЕМІЧНІЙ БІБЛІОТЕЦІ ЛАТВІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

14 вересня – 1 листопада 2015 року

Наукова бібліотека Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
вул. Преображенська 24, Одеса

Ризький замок. 1760 / Riga Castle. 1760

Історія Академічної бібліотеки Латвійського університету (заснована як Bibliotheca Rigensis у 1524 році) зберігає цікаві відомості про долі стародавніх книг і рукописів. Одна із самих яскравих сторінок у цій епохальній хроніці належить колекції педагога й історика Йоганна Кристофа Бротце (1742–1823).

И. К. Бротце народився в Гьорлітці, освоїв технічне малювання, у Лейпцігському й Виттенберзькому університетах вивчав теологію і філософію. У 1768 році Й. К. Бротце прибув до Риги й почав працювати домашнім учителем, а роком пізніше педагогом у Ризькому імператорському ліцеї, де й трудився 46 років.

The Academic Library of the University of Latvia (former Bibliotheca Rigensis, founded in 1524) keeps documents that bear an interesting testimony to the fates of old books and manuscripts. The unique collection of Johann Christoph Brotze (1742–1823), teacher and regional ethnographer, is one of the most striking evidences of this valuable heritage.

Brotze was born in Germany in Görlitz, learned technical drawing, studied theology and philosophy at universities of Leipzig and Wittenberg. In 1768, he moved to Riga and worked as a tutor. In 1769, he started to teach at Riga King's Lyceum where he has been working for 46 years.

Й. К. Бротце збирав історичні матеріали, малював і коментував події своєї епохи, які здавалися йому важливими, до того ж усе фіксував з фотографічною точністю й завжди супроводжував малюнки текстовими поясненнями. Іноді це були кілька рядків, а іноді цілі сторінки. Багато із намальованих ним об'єктів згодом зруйнувалися або було знищено, багато документів було втрачено, але відомості про них збереглися в архіві, що Й. К. Бротце залишив бібліотеці.

Найзначнішою роботою Й. К. Бротце є *Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente...* – 10 томів у шкіряних оправах (3130 стор., формат аркуша – 33 x 21 см). Тут з великою старанністю й точністю зображено краєвиди балтійських маєтків, замків, населених пунктів, громадські будівлі, житлові будинки, церкви, мости, городяни й сільські жителі, їхній одяг, предмети домашнього побуту, трудові процеси, різні технічні пристосування (напр., водопровід й ін.), пам'ятники, герби, печатки й монети. Стиль роботи

Brotze collected historical materials and drew everything that seemed significant to him. He fixed everything with great preciseness and always added written explanations that sometimes were a few lines, but sometimes several pages long. Many of the objects drawn by Brotze perished or disappeared in the course of time, but information about them has been preserved in Brotze's drawings and descriptions stored in the library.

Brotze's drawings are gathered in his most significant work *Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente...* in 10 big volumes bound in leather (3130 pages, page size 33 x 21 cm). Views of settlements in the Baltics, estate buildings, castles, public edifices, dwelling houses, churches, bridges; town and country dwellers, their clothing, belongings and depiction of work process; different technical equipment (waterline, etc.), monuments, armorial bearings, stamps and coins are depicted in these volumes. Brotze tried to gather as much evidence and facts about each town as possible: he drew the most significant buildings of the town, gave description of its history, furnished information on its economic

Українці / Ukrainians

Рига. Озеро Югла. 1781 / Riga. Jugla Lake. 1781

Й. К. Бротце характеризується прагненням зібрати якнайбільше відомостей про міста – він замальовував найважливіші будівлі, давав історичний нарис міста, економічну й адміністративну характеристику, відомості про городян та їхні заняття.

В 1997 році в Академічній бібліотеці було створено цифровий архів і базу даних прямого доступу колекції *Monumente* (<http://www3.acadlib.lv/broce>)

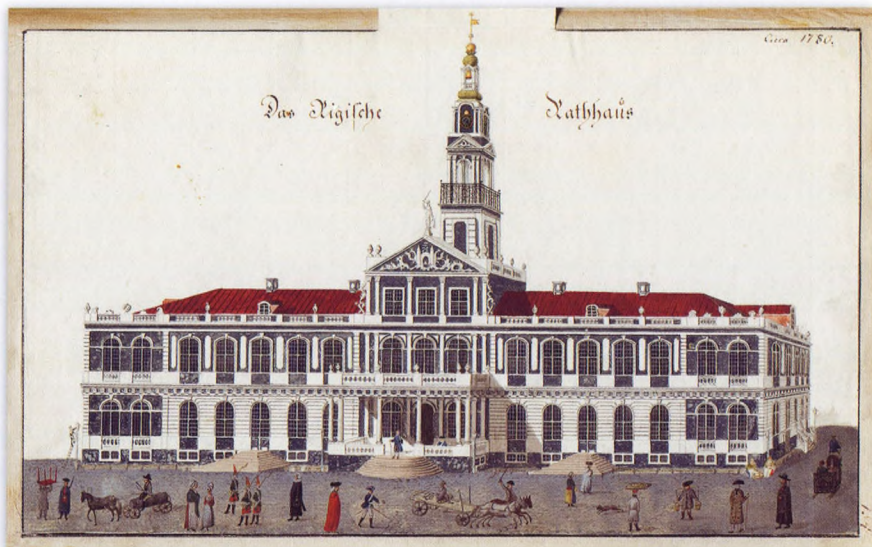
В колекції Й. К. Бротце 150 малюнків, на яких відображені люди різних національностей. Всього відображено 14 національностей, які є об'єднані в серію малюнків *Різноманітність на вулицях Риги*. Краєзнавець вважав своїм завданням показати людей у звичному для них середовищі з врахуванням самих тонких нюансів.

Також є намальовані й українці, які були зустрінуті у Ризі у 70–90 роки XVIII століття, вельможа в традиційному київському одязі,

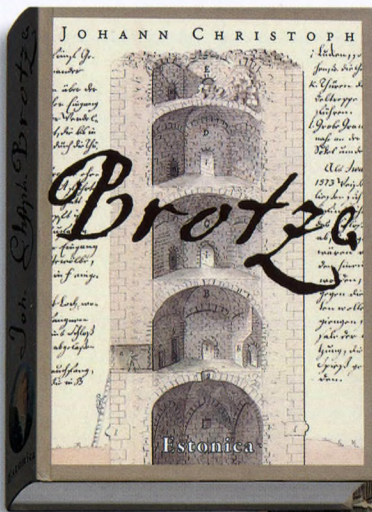
and administrative situation, and gave facts about its inhabitants and their occupation.

The digital archive and on-line database of the ten volumes of Brotze's *Monumente* was created in 1997 (<http://www3.acadlib.lv/broce>). The collection of J. C. Brotze contains 150 drawings, depicting people of different nationalities. Altogether, there are 14 nationalities represented, they are assembled in a series of drawings *Variety on the streets of Riga*. The local historian considered it his task to show people who were accustomed to their environment, while paying attention to the subtlest nuances. Ukrainians, who were met in Riga in the 1770–1790, are also pictured there: a nobleman in traditional Kiev clothes, a servant of the Kiev nobleman, a Cossack who had arrived from Ukraine (not far from Pochepa town, Chernihiv province) and a Cossack who had come to Riga from Ukraine. From 1992 to 2007 the Institute of the History of Latvia and the Academic Library have published the book *Johans Kristof's Broce. Zīmējumi un aprak-*

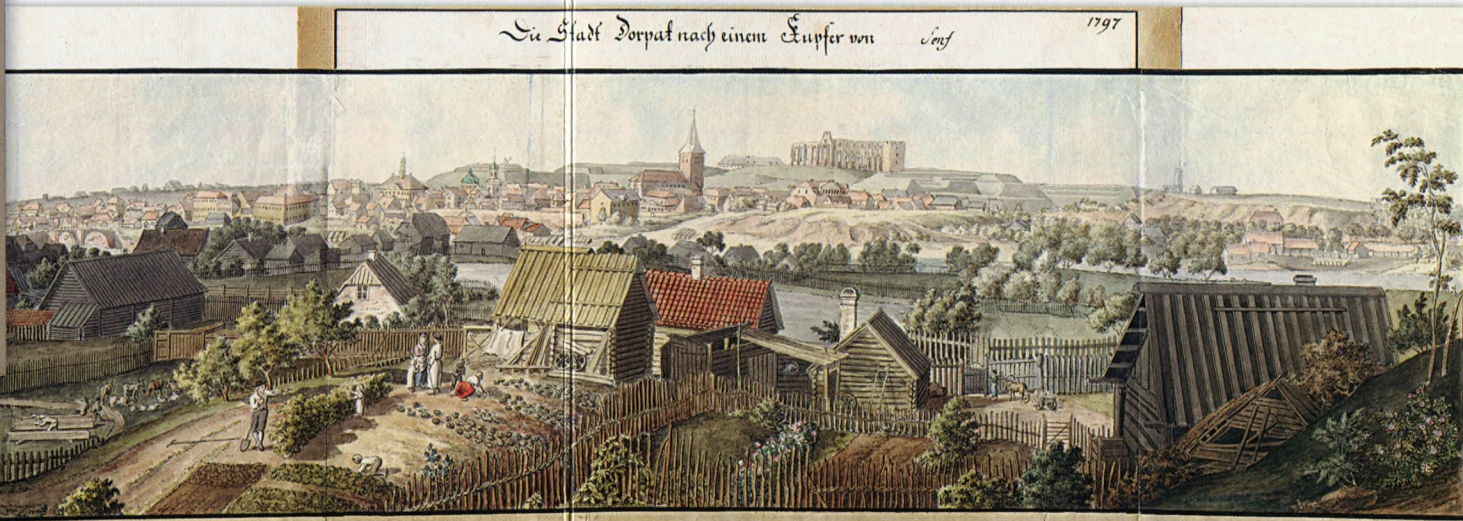

Рига. Ратуша. 1780 / Riga. Town Hall. 1780

Brotze. Estonica. 2006

Тарту. 1797 / Tartu. 1797

слуга київського вельможи, козак з України (з місця, що недалеко від міста Почепи Чернігівської губернії), який приїхав до Риги.

З 1992 року виходить спільне видання Інституту історії Латвії й Латвійської Академічної бібліотеки Йоганн Кристоф Бротце. Малюнки й описи (Johans Kristofs Broce. Zīmējumi un apraksti). Перші чотири томи, до яких увійшли зображення Риги, її околиць й областей Латвії, уже доступні читачам. У 2006 році було видано книгу Brotze. Estonica. Матеріали, присвячені Естонії, підготувала до видання робоча група під керівництвом професора Раймо Пуллата.

Виставка побула уже у багатьох країнах світу – у Естонії, Литві, Росії, Білорусії, Грузії, Україні, Польщі, Угорщині, Румунії, Чехії, Фінляндії, Австрії, Ізраїлі та Німеччині.

sti (Johann Christoph Brotze. Drawings and Descriptions). The book Brotze Estonica, prepared for publication by professor Raimo Pullat and his colleagues, was published in 2006.

The exhibition was presented in many countries – Estonia, Lithuania, Russia, Belarus, Georgia, Ukraine, Poland, Hungary, Romania, Czech, Finland, Austria, Israel and Germany.

University of Latvia
19 Raina blvd., Riga
LV 1586, Latvia
E-mail: ad@lu.lv
<http://www.lu.lv>

Academic Library of the University of Latvia
10 Rupniecibas str., Riga
LV 1235, Latvia
E-mail: acadlib@lib.acadlib.lv
<http://www.acadlib.lu.lv>

Рига. Янов вечір у Зунді. 1793 / Riga. Midsummer night festival at Zunds. 1793

Коллекция Иоганна Кристофа Бротце **Monumente** / The collection of Brotze **Monumente**

Латуви / Latvians

